

сформованості симптомів вигорання стадій резистенції і виснаження; тренінг є дієвим інструментом попередження виникнення симптомів професійного вигорання та зменшення інтенсивності прояву тих симптомів, які вже виникли.

Література

1. Бойко В.В. Энергия эмоций. Санкт-Петербург: Питер, 2004. 474 с.
2. Зеер Э.Ф. Психология профессий: Учебное пособие для студентов вузов. 2-е изд., перераб. и доп. Москва: Академический Проект; Екатеринбург: Деловая книга, 2003. 336 с.
3. Качур О. Профілактика професійного вигорання у закладах освіти. Психолог. Жовтень, 2010. № 40 (424). С. 3-7.
4. Ковалькова Т. О. Вивчення синдрому емоційного вигорання у педагогічних фахівців. Правничий вісник Університету «КРОК». Вип. 24. Київ: ВНЗ Університет економіки та права «КРОК», 2016. С. 254-260.
5. Лушин П.В., Ржевская З.А., Данникова Е.Г., Колтко Н.А., Миненко О.А. Учимся фасилитировать: Метод. пособие для учителей школ, студентов педагогических специальностей, преподавателей. Кировоград, 2003. 52 с.
6. Лушин П.В. Психология личностного изменения как процесс: теория и практика. Одесса: Аспект, 2005. 334 с.
7. Петровская Л. А. Цели, задачи и процедурные аспекты перцептивно ориентированного социально-психологического тренинга. *Компетентность в общении. Социально-психологический тренинг*. Москва: Изд-во МГУ, 1989. С. 45-75
8. Практическая психодиагностика. Методики и тесты. Учебное пособие / упоряд. и ред. Райгородский Д.Я. Самара: Издательский Дом «БАХРАХ», 1998. С. 161-169
9. Циновнік Т., Стец М., Авер'янова Т. Профілактика та подолання синдрому професійного вигорання. Наукові записки КДПУ. Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти. Кировоград : КДПУ. Випуск 10(2). С. 149 - 152

УДК 159.964.1

ВОРОНОВА О.Ю., ЛИПЕЙ М.І.
Мукачівський державний університет

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Дошкільний вік – це період інтенсивного розвитку дитини, в якому відбувається вихід з кола близьких вузькосімейних стосунків і початок взаємодії з оточуючим світом. Важливим компонентом цієї взаємодії виступає саме спілкування. Тому, розвиток мовлення дітей дошкільного віку відіграє важливу роль у подальшому становленні та формуванні їх особистості. Оскільки мова – це один із найважливіших засобів спілкування, взаємодії та обміну інформацією між людьми.

Актуальність дослідження обумовлена тим, що з кожним роком по території України зростає кількість дітей, які мають ті чи інші відхилення у мовленнєвому розвитку, і вони зовсім не відповідають загальноприйнятій класифікації вікового розвитку дитини. Тому виникає гостра потреба у детальному вивченні даної проблеми [2].

Змістовно та розгорнуто описані особливості та проблеми у розвитку мовлення дошкільників в працях таких сучасних дослідників – Алли Богуш, яка ще займається розробками методик для вивчення рідної мови в закладах

дошкільного типу; Тамари Піроженко, яка вивчає комунікативно-мовленнєвий розвиток дошкільника; Надії Луцан, в якій є багато праць, присвячених саме ігровій діяльності та її ролі у розвитку мовлення дошкільників та ін. Вагомі дослідження у даній сфері були проведені Галиною Смольниковою, яка досліджувала комунікативну взаємодію дошкільників між собою, з дорослими та батьками; Аллою Андреевою, яка розкрила проблеми ігрової мотивації у сучасних дітей, недорозвиненість їх мовлення та загального розвитку; Тетяною Зав'язун, дослідження якої також виявили негативні тенденції у розвитку мовлення дошкільників, його недорозвиненість та іншими дослідниками.

Розвиток мовлення дитини тісно взаємопов'язаний з розвитком мислення, оскільки дитина поступово вчиться осмислювати свої слова та правильно висловлювати свою думку. І якщо спочатку мовлення дітей виконує комунікативну та експресивну функцію, тобто просто служить засобом спілкування по конкретній ситуації та вивільнення своїх емоцій і, до того ж, часто є незрозумілим для дорослого, то поступово спостерігається його ускладнення і плавний перехід від ситуативного до контекстного та пояснюючого, яким дитина користується у ігрових ситуаціях та під час розповіді казки. А у віці, між 4 та 5 роками, мовлення дитини стає більш регулятивним, тобто провідною його функцією стає планування та регуляція своєї діяльності. Спочатку воно носить егоцентричний характер, оскільки дитина під час виконання певних дій, коментує їх, але, при тому, ні до кого не звертається. Потім, поступово, воно переходить із зовнішнього у внутрішнє мовлення [3].

Виконувати регулятивну функцію мовлення починає у зв'язку з тим, що воно зливається з мисленням дитини, яке в ранньому дитинстві ще включене в її практичну предметну діяльність. Як бачимо, зв'язок мовлення з мисленням є тісним та невід'ємною складовою у тривалому процесі загального розвитку людської особистості.

Ще одна цікава функція мовлення, а саме, знакова, проявляється у практичній творчій діяльності дитини. Слово, залишаючись тим самим у своєму найменуванні, змінює свій психологічний зміст і виступає як своєрідний знак, що використовується для зберігання й передачі інформації [3]. Оскільки, ще з раннього дитинства немовля виконує різні маніпуляції з предметами, досліджує їх за допомогою дотику, то зростаючи, більшу частину часу займається предметно-ігровою діяльністю, а згодом переходить і до творчої діяльності, а саме – малювання, ліплення, вирізання. Це сприяє розвитку дрібної моторики.

Рухи рук тісно пов'язані з мовленням, вони є одним з факторів його формування. Зв'язок рухів руки з мовленням був відмічений ще в 1928 році. Пізніше, на основі спеціально проведених дослідів було висунуто думку про те, що рухи пальців рук стимулюють розвиток центральної нервової системи і прискорюють розвиток мовлення дитини. Тренування рухів пальців рук дітей покращує не тільки рухові можливості дитини, а й розвиток психічних і мовних навичок. У свою чергу, формування рухів руки тісно пов'язано з розвитком рухового аналізатора і зорового сприймання, різних видів чутливості,

просторового орієнтування, координації рухів та ін. Рівень розвитку дрібної моторики – один з показників інтелектуальної готовності до шкільного навчання. Дитина, що має високий рівень розвитку дрібної моторики, вмє логічно мислити, в неї достатньо розвинуті пам'ять, увага, зв'язне мовлення. Робота з розвитку дрібної моторики повинна проводитись регулярно адже саме тоді буде досягнений вагомий ефект від цих спеціальних вправ.

Можна зробити висновок, що розвиток дитини – це цілісний процес, в якому все тісно переплітається та взаємопов'язано. Розвиток рухів дрібної моторики впливає на розвиток мислення, розвиток мислення впливає, в свою чергу, на розвиток мовлення. Недорозвиненість одного з цих процесів призводить до проблем з іншими, але й не варто забувати про індивідуальні особливості розвитку дитини дошкільного віку.

Література

1. Андреева, А.Д. Современный дошкольник: возрастные нормы и жизненные реалии / А.Д. Андреева // Психолог в детском саду. – 2010. – № 2.
2. Завязун Т.В. Особливості розвитку мовлення дошкільників як самостійна проблема педагогічної психології (Актуальні проблеми психології. Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. Том Психологія розвитку дошкільника. Випуск 13 – 2017, с. 72-82)
3. Кричковська Т.Д. Дитяча психологія: Навчально-методичний комплекс. – Ніжин, 2005.

УДК: 159.922

КАЛЮЖНА Є. М., ПОНОМАРЕНКО О. М.
Інститут підготовки кадрів державної служби зайнятості України

МЕТОДИ ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТА ПОДОЛАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ

Відомо, що до емоційного вигорання більш схильні спеціалісти, які змушені в силу своєї професійної діяльності багато та інтенсивно контактувати з іншими людьми, оскільки вони під час роботи зазнають сильних нервово-психічних навантажень, що проявляються в емоційній втомі і виснаженні. Як наслідок, змінюються поведінка, почуття, мислення, здоров'я, змінюється ставлення до роботи, до оточуючих і до власного життя.

Емоційне вигорання – процес досить підступний, оскільки людина, схильна до цього синдрому, часто мало усвідомлює його симптоми. Вона не може побачити себе з боку і вчасно зрозуміти, що відбувається, тож потребує підтримки і уваги, а не конфронтації і звинувачення. Тому профілактика вигорання починається з уміння своєчасно розпізнавати проблему, захищати свою нервову систему засобами психологічної саморегуляції [1].

Щоб уникнути емоційного вигорання, фахівці пропонують вжити таких заходів [2]:

- опанувати стратегію вибіркового сприймання (процесом прийняття рішення про те, на чому сконцентрувати увагу: на негативному чи позитивному);

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>